

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusarvestuse eriala

Ärikorralduse instituut

Arina Palamar-Siirma

RAAMATUPIDAJA HARIDUSE VASTAVUS

RAAMATUPIDAJA TÖÖÜLESANNETELE

Bakalaureusetöö

Õppekava TABB, peaeriala majandusarvestus

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Tallinn 2020

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele selle koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 5851 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Arina Palamar-Siirma

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 164517TABB

Üliõpilase e-posti aadress: arina.palamar@gmail.com

Juhendaja: Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

Lühikokkuvõte.....	4
Lühendid.....	5
Sissejuhatus	6
1. Raamatupidamise arengu ajalugu.....	8
1.1. Raamatupidamise ajalugu	8
1.2. Raamatupidamine keskajal (aastatel 1200–1500).....	10
1.3. Raamatupidamine tänapäeval	11
1.4. Raamatupidamise areng Eestis	12
1.5. Raamatupidamise õppimise võimalused Eestis	14
2. Raamatupidaja hariduse vastavus raamatupidaja tööülesannetele. Uuring.....	17
2.1. Andmete kogumine ja valimi kirjeldus.....	17
2.2. Uuringu tulemuste analüüs	18
2.3. Järeldused ja ettepanekud	26
Kokkuvõte	28
Summary.....	30
Kasutatud allikate loetelu	32
Lisad	35
Lisa 1. Uuringu küsimustik	35
Lisa 2. Küsitluse tulemused.....	39
Lisa 3. Õppeasutused majandusarvestuse eriala õppekavaga. Lühikokkuvõte	43
Lihtlitsents	44

LÜHIKOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö pealkiri on „Raamatupidaja hariduse vastavus raamatupidaja tööülesannetele“.

Töö peamine eesmärk on välja selgitada, kas majandusarvestuse erialal omandatud teadmiste ja oskuste maht on piisav raamatupidaja töötamiseks või vajavad selle eriala lõpetajad lisakoolitusi. Uuriti ka seda, mida vastajate arvates võiks lisada raamatupidamise õppeprogrammi, et muuta see paremaks, näiteks lisada õppeaineid raamatupidamistarkvarade kasutamise kohta või rohkem külastada ettevõtteid jne. Uuringu läbiviimiseks koostati küsimustik, millega autor soovis välja selgitada majandusarvestuse eriala lõpetajate või raamatupidamisega tegelevate inimeste arvamused. Kokku koguti 106 vastust.

Uuringu tulemused näitasid, et paljud inimesed osalesid raamatupidamise täiendavaks õppimiseks lisakoolitustel. Peamised põhjused olid nõrgad teoreetilised ja praktilised teadmised. Selgus ka see, et enamik vastajatest soovisid, et ülikoolides ja kõrgkoolides oleks eraldi õppeaine, kuidas kasutada raamatupidamistarkvarasid töö korraldamiseks, ning lahendada rohkem praktilisi raamatupidamisülesandeid reaalsete ettevõtete näitel.

Võtmesõnad: majandusarvestuse eriala, õppeasutused, õppekava puudused, õppekava täiendused

LÜHENDID

CFA – Chartered Financial Analyst

ACCA – The Association of Chartered Certified Accountants

IELTS – International English Language Testing Service

FCE – The First Certificate in English

CAE – Cambridge Advanced Exam

CPE – Cambridge English Proficiency

SISSEJUHATUS

Iga ettevõtte on maailm, mis elab oma reeglite järgi vastavalt sisemisele rutiinile. Seetõttu on lisaks ettevõtte juhile oluline roll ka raamatupidajal, kes tagab ettevõtte kui terviku finantsseisundi ja organisatsiooni välismajandusliku tegevuse. Kuna enamik Eesti ettevõtteid on mikro- või väikeettevõtted, töötab Eesti ettevõttes üldjuhul üks raamatupidaja. Siiski on ka suuri ettevõtteid, kus töötab mitu raamatupidajat, üks iga valdkonna kohta: ettevõtte fondide raamatupidamine, arveldused tarnijate ja klientidega, palgaarvestus, maksude tasumine jne. Raamatupidaja avaldab juhtimisotsuste tegemisele suurt mõju. Tema ülesanne on pakkuda juhtkonnale teavet, mis on oluline ettevõttes finantsotsuste tegemiseks. Raamatupidaja on võtmefiguur, kellel peavad raamatupidamissüsteemidega töötamiseks olema vajalikud teadmised ja oskused.

Eestis on võimalik majandus haridust omandada mitmes ülikoolis ja kõrgkoolis, mis annavad võimaluse pärast hariduse omandamist raamatupidajana töötada. Siiski ei jõua tudengid autori arvates kahe-kolme aasta jooksul bakalaureuseõppes programmi täielikult omandada ega saa ka piisavalt teadmisi, kuidas ennast praktilise rakenduse kaudu täiendada.

Teema äratas autoris huvi seetõttu, et lõputöö autor on Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna lõpetaja majandusarvestuse erialal ning kavatses tulevikus sel erialal ka karjääri teha. Töötades praktika ajal ettevõttes abiraamatupidajana, leidis autor, et tal ei ole piisavalt teadmisi ega kogemusi teoreetiliste teadmiste rakendamiseks igapäevases abiraamatupidaja töös. Samuti ei piisanud teadmistest tänapäevaste tööriistade kohta, näiteks raamatupidamistarkvarade kasutamise kohta.

Lõputöö põhieesmärk on välja selgitada, kas haridusprogramm majandusarvestuse erialal pakub piisavalt teadmisi raamatupidajana töötamiseks. Püstitati järgmised uurimisküsimused:

- 1) Kas raamatupidamise erialal on piisavalt teoreetilisi ja praktilisi koolitusi?
- 2) Millised on raamatupidamise õppekava puudused?

- 3) Mida on võimalik lisada raamatupidamise õppeprogrammi parendamiseks (omandada erialal rohkem sügavaid, praktilisi ja päriselulisi teadmisi ning seejärel neid rakendada)?

Uurimistöös kasutati kvantitatiivset meetodit. Autor koostas küsimused, töötas välja küsimustiku ning viis selle läbi Eestis töötavate raamatupidajate seas. Küsimustik töötati välja ja avaldati Google Formsi abil. Vastuste kogumiseks pani autor küsimustiku üles veebilehele www.rmp.ee ning Facebooki ja Gmaili kaudu saadeti ankeet tuttavatele raamatupidajatele, kes omakorda edastasid selle oma kolleegidele.

Bakalaureusetöö koosneb kahest põhiosast. Esimene osa kirjeldab raamatupidamise arengut keskajal ja tänapäeval. Samas osas kirjeldab autor ka raamatupidamise õppimise arengut Eestis ning raamatupidamis hariduse omandamise võimalusi Eestis. Töö teises osas avaldab autor uuringu tulemused, mis käsitlevad teemat, kas omandatud haridusest piisab raamatupidajana töötamiseks, ning tulemused selle kohta, mida oleks võimalik õppekavasse lisada. Autor kirjeldab ja tutvustab uuritavat valimit, analüüsib küsimustele antud vastuseid ning teeb järeldused ja ettepanekud.

1. RAAMATUPIDAMISE ARENGU AJALUGU

1.1. Raamatupidamise ajalugu

Raamatupidamise ajaloos saab kajastada mitut aastatuhandet, mille jooksul loodi erinevad raamatupidamisemeetodid maailma eri riikides. Raamatupidamise ajaloo teadmiste vajadus seisneb selles, et tulevased spetsialistid saaksid kasutada oma ajaloo teadmisi raamatupidamise kui pidevalt areneva süsteemi tänapäevase teooria ja praktika täiustamiseks. Ajaloo tundmine võimaldab õpilastel aru saada raamatupidamise päritolust ja ka tänapäeval kasutatavatest meetoditest. Raamatupidamine on tänapäeval muutunud üheks olulisemaks tingimuseks, mis määrab ettevõtte juhtimise tõhususe ja ärilise edu.

Raamatupidamise minevikku on uurinud paljud teadlased ning seda uuritakse tänase päevani. Raamatupidamist võib pidada üheks iidsemaks teaduseks, kuna esimesed raamatupidamis arvestused registreeriti 6000 aastat tagasi. Teadlased on leidnud, et 6000 aastat tagasi algas majanduselu faktide sihipärane registreerimine. (Mukhametzjanov, Nugaev, Mukhametzjanova 2017) Uurides ümbritsevat maailma, on inimesed õppinud objekte kvalitatiivselt eristama. Konto ilmumine oli vajalik toidu ja tööriistade levitamiseks ning aitas arvutada ülejääkide moodustumist selleks, et neid vahetada, mis omakorda aitas kaasa raha tekkimisele. Raha teke ja selle kasutamine väärtuse mõõtjana aitas kaasa kahe paradigma kujunemisele: eelarve ja äriarvestus. Algselt arvestati raha kui ühte varaliiki, seejärel nagu arveldus vahendit. Järk-järgult hakkas raha täitma väärtuse mõõtmise funktsiooni ja kogu vara väärtust hakati mõõta rahahühikutes. (Davies 2002)

Raamatupidamine loodi ja see arenes ajalooliste sündmuste, sotsiaalmajanduslike ümberkorralduste, teaduslike leiutiste ja avastuste mõjul. Raamatupidamise arengut mõjutasid matemaatika, õiguse ja majanduse areng. Raamatupidamise arengut kiirendanud teaduslike avastuste ja leiutiste hulgas tuleb ära märkida raha tekkimine, arvutusseadmed, paberi leiutamine ja araabia numbrite kasutuselevõtt. (Zambon, Biondi 2013)

Aegu tagasi oli raamatupidajate põhiülesanne muuta raamatupidamine võimalikult informatiivseks ja täpseks, saavutada lihtsus ja odavus ning saada õigeaegset teavet majanduselu faktide kohta. Need ülesanded ei olnud aga omavahel ühilduvad ja seetõttu polnud raamatupidamine piisavalt informatiivne, täpne, juurdepääsetav, lihtne, odav ega ajakohane. (King 2006)

Hiinas kirjeldati raamatupidamissüsteemi 2000.aastal eKr ja Vanas Roomas eksisteeris juba kahekordne raamatupidamine. Kõige paremini korraldatud raamatupidamissüsteem oli Egiptuses, Kreekas ja Roomas, kus selle abiga registreeriti üksikute asutuste majanduselu. Esimesed tõendid täieliku kahekordse kirjendamise raamatupidamissüsteemi kohta pärinevad Genova raamatutest. Raamatupidamist süstematiseeris esimest korda frantsiskaani munk Luca Pacioli. (Galagan 1927)

Munk Luca Pacioli kirjutas aastal 1494 õpperaamatu „Traktaat kontodest ja kirjenditest“ (Põld 2012). Traktaadi väärtus oli väga suur, sest selles kirjeldatakse esimest korda raamatupidamist. Pacioli pakkus välja sürrealistliku raamatupidamise, arvestades, et iga majanduselu fakt tuleb registreerida kaks korda spetsiaalselt loodud raamatupidamis koordinaatide süsteemis: ühe konto debiteerimiseks ja teise konto krediteerimiseks. Idee, et kõik majanduselu faktid tuleb registreerida kaks korda, tundus paljudele esialgu ebavajalik. Möödus mitu sajandit, enne kui inimesed mõistsid selle põhimõtte tähtsust. Ainult need, kellel olid teadmised majandusarvestuse teadusest, mõistsid raamatupidamise olulisust, sest nüüd oli raamatupidamisregistrites võimalik kontrollida majanduselu faktide salvestuste aritmeetilist õigsust automaatselt ja mis kõige tähtsam – arvutada rahaline tulemus ilma kallist inventari kasutamata. (Waldenberg, Bauer 1893, 1913)

Eeltoodud teabe põhjal võib järeldada, et raamatupidamine mängis olulist rolli mitte ainult meie ajal, vaid ka aastasadu tagasi. See aitas inimestel täpsemini kaubelda, jälgida üleliigseid kaupu, et neid tulevikus vahetada, mis omakorda viis raha tekkimise vajaduseni. Vaatamata nendele faktidele, tuleks raamatupidamise ajaloo üksikasjalikumaks uurimiseks teha eraldi uuring, mis kajastaks tervet ajaloolist perioodi.

1.2. Raamatupidamine keskajal (aastatel 1200–1500)

Majandusteadlase Rose Catacutani arvates ei ole fakt, et tänapäevane raamatupidamine tekkis keskajal, tähtsusetu. Esiteks erineb tänapäevane raamatupidamine enamikust tööstusharudest selle poolest, et selle üks peamisi meetodeid pärineb XIV sajandist. Kui majandusteaduse juured viivad tagasi Adam Smithi aega, siis raamatupidajate omad lausa keskaega. Teiseks näitab raamatupidamise olemus keskaja dünaamilist majandustegevust. Seetõttu peitub raamatupidamise olemus selles, et seda tuleb kasutada keskkonnas, kus toimub aktiivne kauplemine. (Catacutan 2005)

Alates keskajast algas äritegevuse otsene reguleerimine raamatupidamise abil. XIII sajandiks oli Lääne-Euroopas välja töötatud sularahatehingute, laoarvestuse ja kaubandus tehingute süsteem. Samal ajal domineeris lihtne raamatupidamine, mis eksisteeris märkmikes kronoloogilise arvestuse registreerimise vormis. (Zambon, Biondi 2013)

Raamatupidamise arengu keskajal võib jagada kaheks peamiseks perioodiks: varane keskaeg ja hiline keskaeg. Varasel keskajal oli põhitegevuseks talupidamine, mida tehti kloostrites ja suurtes kohalikes taludes. Alates XII sajandist peeti Suurbritannia kloostritaludes süstemaatilist kirjalikku arvestust, alates XIII sajandist on kasutusel nn mõisaarvestuse süsteem, mida kasutatakse sealsetes suurtes põllumajanduslikes mõisates. Selle peamised omadused on lihtne raamatupidamise korraldamine isikustatud kontode abil ning halduri pärandvara raamatupidamine, kus usaldatud vara loetakse võlgnevuseks omanikule. Äritegevuse arendamine nõudis teatavat tüüpi kontrolli raamatupidamis andmete kvaliteedi üle. Seepärast otsustati 1299. aastal Suurbritannia kuninglikus kohtus palgata isikud uuele kontrolöri ametikohale, mida tänapäeval nimetatakse audiitoriks. (*Ibid.*)

Keskajal oli kasutusel raamatupidamise kaks peamist tüüpi: 1) eelarveline, mis lähtus asjaolust, et peamine eesmärk on kassa, nimelt tulude ja kulude arvestamine; 2) äriiline, mis hõlmas riigi ja vara liikumise arvestamist ning tulud ja kulud kajastati selle liikumise tagajärjel. (Emerald 2007–2017)

Hilisel keskajal alates XIII sajandist toimusid kardinaalsed muutused raamatupidamismetoodikas tänu kaubavahetuse ulatuslikule laienemisele, pangandusele ja vahendustegevuse arendamisele ning peamiselt ettevõtete tekkimisele. XII–XIII sajandil löid kaupmehed vahenduskohtuid ja

töötasid kontodele välja ühtsed nõudmised. Sel ajal algas Itaalia linnade rikastumine ja võimuvõitlus. (Zambon, Biondi 2013)

XV sajandil, kui kasutusele tulid araabia numbrid, muutus ka raamatupidamine. Idee kasutada Rooma numbrite asemel araabia numbreid kuulub Itaalia matemaatikule Fibonaccile. Raamatupidamis dokumentide pidamine Rooma numbrite abil lihtsustas raamatupidamistööd märkimisväärselt. (King 2006)

Suured geograafilised avastused andsid rahvusvahelise kaubanduse arengule tugeva tõuke: leiti uus tugi Ameerikas, Indias, Hiinas, Aafrikas, Austraalias, seati sisse mereteed jne. Kõik see viis kapitali ja krediidi kasutamise eesmärkide muutumiseni. Elemendid, nagu kaubandus, kapital ja krediit, said esimestena viljaka pinnase raamatupidamise arendamiseks. (Zambon, Biondi 2013)

Eeltoodud teave näitab, et juba keskajal oli võimalus reguleerida oma äritegevust raamatupidamise abil, mis omakorda lihtsustas kaupmeeste jaoks kauplemist. Moodustati eelarvelise ja ärilise raamatupidamise tüübid. Samal ajal ilmus uus ametikoht audiitor, kes ka tänapäeval mängib raamatupidamises olulist rolli.

1.3. Raamatupidamine tänapäeval

Tänapäevane etapp hõlmab ajavahemikku tööstuslikust tootmisest digitaaltehnoloogia rakendamiseni postindustriaalses ühiskonnas. See on kõige keerulisem, vaieldavam ja dünaamilisem periood. Selle etapi kahte perioodi saab omavahel eristada. Esimest perioodi seostatakse klassikalise ja neoklassikalise teadusliku juhtimise koolide tekkimisega (administratiivsed, psühholoogilised, käitumuslikud jne). Teist perioodi seostatakse protsessi-, süsteemi- ja situatsioonipõhise lähenemise, organisatsioonikultuuri ja tõhusa juhtimise kontseptsiooni tekkimisega, mis tõi kaasa dramaatilisi muutusi mitte ainult juhtimisteaduses, vaid ka juhtimisarvestuse ajaloolises eelkäijas tööstusarvestuse meetodikas. (Burns, Needles 1994)

Tänapäevane raamatupidamisarvestus hõlmab kolme peamist valdkonda: kuluarvestus, tegevus raamatupidamine ja vastutuskeskuste raamatupidamine. Kuluarvestus sisaldab kuluarvestuse ja koordineerimise haru, mis määrab kindlaks otseste, kaudsete, jooksvate, kapitali ja muude

kulude süsteemse arvestamise selleks, et hinnata organisatsiooni efektiivsust, pikaajalist ja lühiajalist planeerimist ning määrata paljulubavamad arenguteed. Operatiivne ja tulevikku suunatud raamatupidamise haru tõlgendab ja hindab kuluarvestuse kaudu tulnud teavet. Viimase ülesanne on jälgida ja hinnata organisatsiooni struktuuriüksusi. (*Ibid.*)

Ameerika Ühendriikides toimub juhtimisarvestuse kujundamine raamatupidamisprotseduuride standardiseerimise esimeste katsete alusel, esitades nõudmisi raamatupidamise teooria ülesehitamise vajaduse ning põhimõtete väljatöötamise ja raamatupidamise uurimise meetodiliste lähenemisviiside kujundamise kohta. (Arslan 2017)

Prantsusmaal on juhtimisarvestus sarnane raamatupidamisarvestusega. See areneb valdavalt majandus suuna kontekstis, tõrjudes järk-järgult välja õigusliku suuna ja on mõjutatud angloameerika raamatupidamis mudelist. (Burns, Needles 1994)

Ka Saksamaal on juhtimisarvestus sarnase põhimõttega. Ettevõtte kulude üldisesse korraldusse on kaasatud raamatupidamise alamsüsteemis arvestatav kuluarvestus ja tootmisarvestus, mis on omakorda kaasatud ettevõtte üldisesse korraldusse seoses sisemiste tootmisprotsesside tähtsusega, mille peamine sisu on lisandväärtuse mõiste. Kuluarvestus akumulieerib, dokumenteerib, töötleb ja analüüsib omavahel seotud tootmistevõime kompleksi. (*Ibid.*)

Juhtimisarvestuse moodustamise ja arendamise periood on seotud juhtimisarvestuse meetodika väljatöötamise ja arendamisega. Tänapäeval on raamatupidamine tähtis teabeallikas, mis pakub juhtkonnale ja raamatupidamis infost huvitatud isikutele vajalikku teavet ettevõtte finants- ja majandustegevuse kohta. Seega raamatupidamise areng ajaloo eri aegadel on raamatupidajate jaoks oluline, et mõista majandusarvestuse päritolu ning selle meetodite arengut ja muutusi.

1.4. Raamatupidamise areng Eestis

Alverite ja Talpase arvates on Eesti raamatupidamise kontekstis üks vähem tuntud riike Euroopas. Kuni XX sajandini on Eestis raamatupidamise kohta väga vähe teavet. Probleem on selles, et eestikeelset raamatupidamist puudutavat akadeemilist kirjandust on isegi kohalikul tasandil vähe. Eesti raamatupidamis ajalugu võrreldes teiste Euroopa riikidega on suhteliselt lühike. (Alver, Alver, Talpas 2014)

XIX sajandi alguses tekkis Tallinna majandusarengus vajadus põhjaliku väljaõppe saanud ametnike järele suurtes tööstus- ja kaubandusettevõtetes. 1815.aastal andis rahvaharidusminister loa avada kauplemis klassi, mis alustas oma tegevust juba 1816. aastal. Neil ajal toimus õppetöö ainult vene keeles. Esialgu oli kreiskoolide ülesanne valmistada õpilasi ette gümnaasiumi astumiseks. Hiljem sai ülesandeks anda tehnilist ja kaubanduslikku haridust, õpilastele õpetati kaubateaduse ja kaubatundmise teooriat, raamatupidamist ja kaubandusarvutusi. Õppekavas oli ette nähtud ka inglise ja prantsuse keele õpe, mis teiste koolide õppekavas puudus. (Kallaste 2018)

Alates 1827. aastast oli kaubandusklass kreiskooli kõrgeima klassi tasemel. Esimene kaubanduskool Eestis asutati 1905. aastal Tartus, toonase nimega Tartu Tütarlaste Kaubanduskool. Samal aastal avati rahandusministeeriumi alluvuses Thomsoni Kaubanduse Kool kaupmeeste, kontoristide, pangaametnike, raamatupidajate ja korrespondentide ettevalmistamiseks. Tallinnas asutas esimese kaubanduskooli Gustav Narusbeck, kes tegeles kaubanduskursuste korraldamisega Peterburis. Aastal 1906 alustas tööd Narusbecki erakaubanduskool, kus võisid õppida nii poisid kui ka tüdrukud. 1909. aastal keelati Narusbeckil poliitilise meelsuse pärast õppetööd jätkata ning 1912. aastal moodustati selle kooli naisõpilastest Tallinna Linna Tütarlaste Kaubanduskool. 1911. aastal alustastööd kahe ettevalmistusklassi ja kolme põhiklassiga Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsikool. (*Ibid.*)

Kõik kaubandus- ja kommertsikoolid allusid Kaubanduse ja Tööstuse Ministeeriumile Peterburis. Linnavolikogu ja linnavalitsuse poolt valitud inimesed pidasid koolide ülekohalikkude järelevalvet. Kaubanduskoolide peamine eesmärk oli koolitada inimesi tööks ärides, vabrikutes, pankades ja teistes asutustes. „Kaubanduskoolis õpetati raamatupidamist, kaubateadust, kaubanduse ja tööstuse õiguse aluseid, kaubandusarvutust, kaubanduskirjavahetust ja Venemaa kaubanduse geograafiat.“ (Kallaste 2018) Kommertsikoolide eesmärk oli anda keskharidus ja kaubanduslik eriharidus. „Koolis õpetati poliitilist ökonomiat, kaubateadust koos tehnoloogiaga, teoreetilist ja praktilist raamatupidamist, kaubanduslikku kirjavahetust, õiguse aluseid, kaubandusarvutust ja kaubandusgeograafiat.“ (Kallaste 2018)

Eeltoodust võib järeldada, et raamatupidamisarvestuse olulisus Eesti hariduses tekkis siis, kui asutati kaubandus- ja kommertsikoolid. Tänapäeval pakuvad paljud ülikoolid ja kõrgkoolid

majandusarvestuse haridust, mis omakorda annab eriala lõpetanutel võimaluse edaspidi töötada raamatupidajana.

1.5. Raamatupidamise õppimise võimalused Eestis

Raamatupidaja on isik, kes registreerib organisatsiooni nimel finantstehinguid, teavitab juhtkonda ettevõtte tegevuse tulemustest ja koostab raamatupidamise aastaaruande. (Accounting...) Praegusel ajal on raamatupidaja amet prestiižne, hästi tasustatud ja populaarne. Eestis on palju võimalusi raamatupidamist õppida, näiteks Tallinna Tehnikaülikoolis (TalTech), Tallinna Majanduskoolis, Estonian Business Schoolis, Eesti Maaülikoolis, Tartu Ülikoolis, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses, Tallinna Tehnikakõrgkoolis, Pärnumaa Kutsehariduskeskuses, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis ning Haapsalu Kutsehariduskeskuses.

TalTechis pakutakse raamatupidamiskursust „Majandusarvestus digiajastul“, mis on ülikooli programm 2019.–2020. aastaks. Programm pakub väljaõpet selle kohta, milliseid finantsandmeid kasutada, milliseid meetodeid kasutada ning kuidas digiajastu aruandeid kokku võtta ja vormistada. Samuti on osalejatel võimalus tutvuda asjakohaste juriidiliste nõuete ja põhimõtetega ning tutvuda tänapäevase ettevõtlustarkvaraga ja õppida tundma äriteabe põhialuseid. Bakalaureuse õpe kestab kolm aastat ning on 180 EAP mahus. Kursus on eesti- ja ingliskeelne, kaugõpe on tasuline. Sisseastumiseks on vajalikud riigieksamite tulemused: kõrgem matemaatika või TalTechis sooritatud matemaatikatest, mille tulemus on vähemalt 60 punkti. Eesti keele tulemus peab olema vähemalt 55 punkti või eesti keel teise keelena vähemalt 60 punkti. (Ärindus...)

Raamatupidajate õppeperiood Tallinna Majanduskoolis kestab kaks aastat ning on tasuta. Kursused toimuvad kahes keeles: 40% vene ja 60% eesti keeles. Pärast kooli lõpetamist saadakse kutseõppe haridustase keskhariduse baasil. Tallinna Majanduskooli sisseastumiseks peab läbima sisseastumiskatse ja vestluse. Sisseastumisel arvestatakse ka eesti keele riigieksami tulemusi, kuid Tallinna Majanduskool annab ka võimaluse sooritada eksam kohapeal. Programm hõlmab ühe funktsioonina raamatupidamise algteadmiste omandamist ettevõttes, mille eesmärk on teenida kasumit, samal ajal organisatsiooni sissetuleku allikat säilitades, luues infosüsteeme paljudele sise- ja väliskasutajatele. Omandatakse raamatupidamise praktilised oskused ning

äritehingute kajastamise põhialused, mille põhjal moodustatakse majandusüksuse näitajad vara seisundi ja majandustulemuste kohta. (Raamatupidaja...)

Estonian Business Schoolis on kursus „Rahvusvahelise ärijuhtimise“ nime all. Õppe läbimisel on omandatud teadmised ja oskused, mis on vajalikud juhina või spetsialistina töötamiseks rahvusvahelises ettevõttes või avalikus sektoris. Õppetöö toimub inglise keeles. Õpe kestab kolm aastat, sessioonõppe puhul kolm ja pool aastat. Õppimine Estonian Business Schoolis on tasuline. Õppekava tunnustab CFA instituut ja finantskursusi õpetatakse vastavalt CFA esimese astme nõuetele. Raamatupidamis kursustel käsitletavad teemad on suuresti kooskõlas asjakohaste ACCA eksamite teemadega. Bakalaureuseõppesse sisseastumine põhineb riigieksamite ja sisseastumis vestluste tulemusel. Kandideerimiseks kohustuslikud riigieksamid on inglise keel (vajalik on vähemalt 70 punkti), kitsa matemaatika korral on minimaalne nõutav tulemus 40 punkti ja laia matemaatika tulemus 30 punkti. Samuti on võimalus inglise keele riigieksami asemel sooritada eksam, mis vastab Euroopa keelte koordinaatsüsteemis vähemalt B2 keeletasemele, näiteks TOEFL IBT tulemus 87, IELTSi tulemus 5,5, sobivad ka FCE, CAE ja CPE. (Rahvusvaheline ...)

Eesti Maaülikooli programm „Maamajanduslik ettevõtlus ja finantsjuhtimine“ pakub võimalust õppida tundma ja määrama maamajanduse tunnuseid: mõista bioökonomikat, mis tähendab bioressurssidel põhinevat tootmist ja moderniseerimist; mõista ja juhtida maapiirkondade protsesse; omandada võimet ette näha riske, ennetada ja juhtida; õppida raamatupidamist, maksustamist ja finantsjuhtimist; väärtustada maaelu ja loodusvarade säästvat kasutamist ning hinnata puhast elukeskkonda. Sisseastumisel on vajalik eesti keel või eesti keel teise keelena, kitsas matemaatika ning keskharidust tõendav dokument. (Maamajanduslik...)

Tartu Ülikoolis kestab raamatupidamisõpe kolm aastat. Programm pakub põhiteadmisi ärimajandusest ja majandus metoodikast. Samuti saab õpilane laia maailmavaate ja õpib nägema seoseid eri piirkondade vahel. Rahvusvaheline õpikeskkond annab tööturul konkurentsieelise. Majandusteaduskond pakub abiturientidele ainult 70 õppekohta. Sisseastumiseks on vaja eesti keele või eesti keele teise keelena ja matemaatika riigieksami (lai kursus) tulemus. Õppekoht on tagatud punktidega 80,0. Kandideerimiseks vajalik minimaalne punktisumma on 66,0. (Majandusteadus...)

Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse koolitus kestab kaks aastat ja on vene keeles. Vastuvõtuks on vajalik keskharidus. Õppevorm on statsionaarne õpe gümnaasiumi baasil. Pärast kooli lõpetamist on õpilane omandanud kutsehariduse viienda taseme. Sisseastumiseks on vajalik haridustunnistuse keskmine hinne, eesti keele testi tulemus venekeelsele õppele kandideerijatel. Samuti tehakse vestlus, mille põhjal hinnatakse kandidaadi motivatsiooni ja ametialast sobivust valitud erialale. Vestluse tulemust hinnatakse punktidega 0–3, punktid protokollitakse. (Raamatupidaja, kutseõpe...)

Tallinna Tehnikakõrgkoolis põhineb õppekava kõrgema astme raamatupidaja kutsestandarditel. Õppekava eesmärk on luua võimalused vajalike üld- ja ametialaste kompetentside arendamiseks, mis võimaldavad töötada raamatupidajana ja spetsialistina. Sisseastumiseks peab olema kesk- või kutseharidus või välismaal omandatud asjakohane kvalifikatsioon. Haridus on eestikeelne ja annab 30 EAP semestris nii täiskoormusel kui ka osajaga õppe korral. (Majandusarvestus...)

Pärnumaa Kutsehariduskeskuses pakutav õpe on tasuline ja mittestatsionaarne. Õpe kestab kaks aastat. Sisseastumiseks tuleb esitada gümnaasiumi lõputunnistus aritmeetilise keskmise hindega ning läbida ka lisatest. Programm hõlmab põhiliste majandusteooriate süstemaatilist ülevaadet, arusaamist praegusest majandus-, äri- ja töökeskkonnast, raamatupidamise põhimõtet, põhimõtteid ja meetodeid, finants- ja maksuaruandluse rakendamist sobiva tarkvara jaoks, finantsseisundi analüüsi ja hinnangut jms. Õppe maht on 120 EAP. (Kutseõpe...)

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli õpe kestab kaks aastat ja on 120 EAP mahus. Sisseastumiseks peab sooritama sisseastumiseksami, omama keskharidust ja inglise keele oskust B1 tasemel. Kooli lõpetamisel saab õpilane viienda astme kutsehariduse. (Valdkond...)

Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpe kestab kaks aastat ja lõpetamisel on õpilane omandanud viienda taseme kutsehariduse. Sisseastumiseks on vajalik keskharidus. Õppeasutuse programm hõlmab karjääriplaneerimist ja ettevõtlust ning finants-, maksu- ja juhtimisarvestuse uurimist. (HKHK...)

Ülevaatest on näha, et iga õppeasutus pakub võimalust saada majandusarvestuse haridus, kuid kõik õppimistingimused on erinevad. Näiteks erineb õppemaht, vastuvõtutingimused, õpiväljundid jne. Peamine ja lühendatud kujul teave õppeasutuste kohta on esitatud lisa 3.

2. RAAMATUPIDAJA HARIDUSE VASTAVUS RAAMATUPIDAJA TÖÖÜLESANNETELE. UURING

Bakalaureusetöö teine osa kajastab autori tehtud uuringut, mille peaesmärk oli välja selgitada, kas majandusarvestuse erialal omandatud teadmiste ja hariduse maht on piisav raamatupidajana töötamiseks või vajavad selle eriala lõpetajad lisakoolitusi. Siinses peatükis on toodud uuringu andmete kogumise ja valimi kirjeldus, uuringu tulemused, järeldused ja ettepanekud.

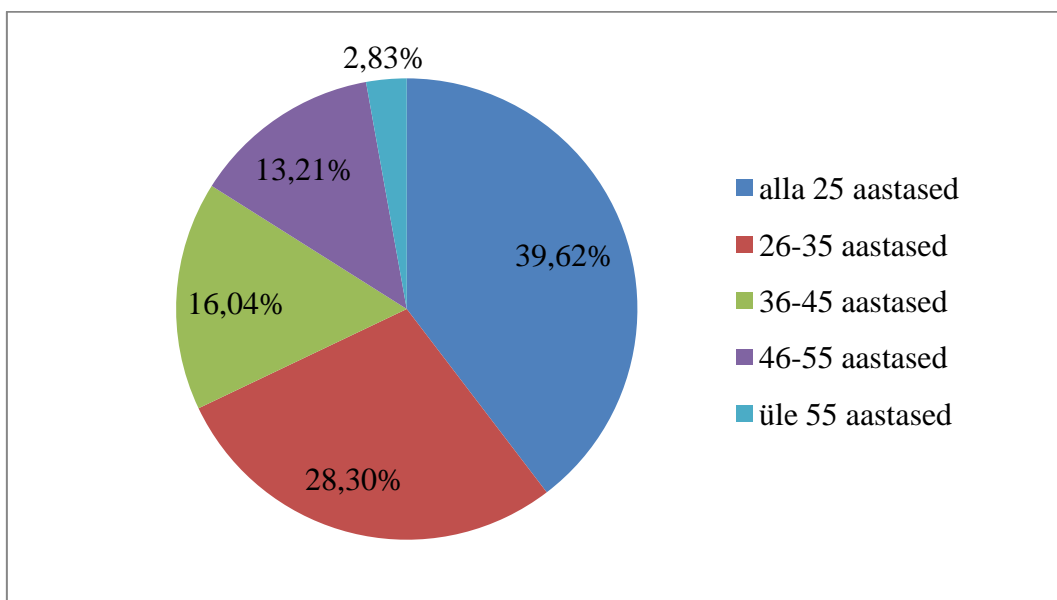
2.1. Andmete kogumine ja valimi kirjeldus

Lõputöö eesmärgi täitmiseks ning uuringu läbiviimiseks valis autor kvantitatiivse uurimismeetodi. Kvantitatiivse uuringu tegemiseks kasutati lõputöö autori koostatud veebipõhist küsitlust. Küsitlus tehti Google Forms'i keskkonna vahendusel. Küsitlus oli avatud vastamiseks 15. jaanuarist kuni 3. maini 2020. Küsimustik oli eestikeelne ja koosnes 14 küsimusest. Küsimustiku esimene osa andis ülevaate vastaja profiili kohta, teine osa kirjeldas puuduseid ja võimalikke uuendusi õppekava kohta. Küsimustikule vastamine võttis keskmiselt aega 1–2 minutit. Esitatud küsimused on toodud lisa 1.

Uuringu sihtrühmaks olid raamatupidajad või inimesed, kes tegelesid raamatupidamisega, näiteks ülikooli tudengid, kes on juba läbinud praktika. Vastamine küsimustikule oli vabatahtlik ja anonüümne. Kõiki vastuseid kasutati üldistatud kujul. Valimi koostamisel kasutati mugavusvalimit – esialgu võttis autor aluseks isiklikud tutvused ja kontaktid ning hiljem toetuti „lumepalliefektile“. Küsimustiku levitamiseks kasutati sotsiaalmeediakanalit, Google'i keskkonda ja raamatupidamisportaali www.rmp.ee. Uurimis andmete saamiseks saatis autor tuttavatele raamatupidajatele e-kirja, kasutades Gmaili postiaadressi. Andmete töötlemiseks ja jooniste koostamiseks kasutas autor tabelarvutustarkvara MS Excel.

2.2. Uuringu tulemuste analüüs

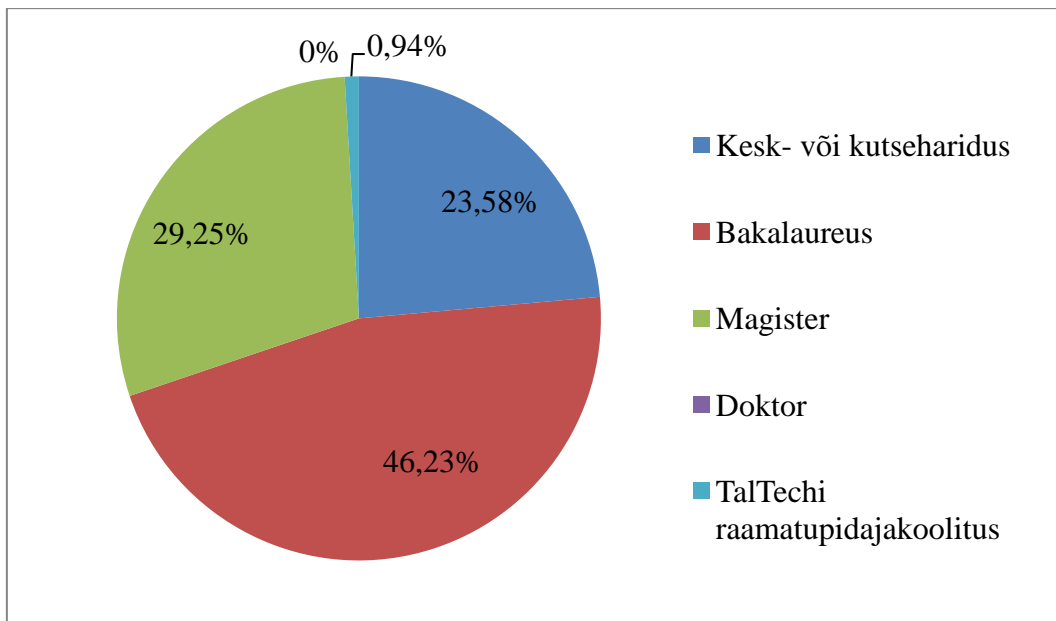
Küsimustiku esimene osa koosnes küsimustest vastajate profiili kohta. Küsimustik oli avatud 15. jaanuarist kuni 3. maini, selle aja jooksul laekus 106 vastust. Küsitluses ei küsita sugu, kuna autori arvates ei ole see uuringu puhul oluline kriteerium. Vastajate hulgas kuulus kõige nooremisse vanusegruppi (alla 25 aastat) 42 inimest, mis oli kõige suurem vastajate arv. Teise vanuserühma (26–35 aastat) kuulus 30 vastajat. 17 vastajat kuulus vanuserühma 36–45 aastat ja 14 vastajat oli vanuserühmast 46–55 aastat. Kõige väiksem vastajate arv ehk 3 inimest oli üle 55-aastaste vanuserühmast. Autori arvates olid tulemused oodatavad, kuna suurem osa vastanutest olid majandusteaduskonna lõpetanud ja praktika läbinud üliõpilased. Vastajate vanuse järgi jagunemist võib näha joonisel 1.

Joonis 1. Vastajate vanuse jagunemine (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

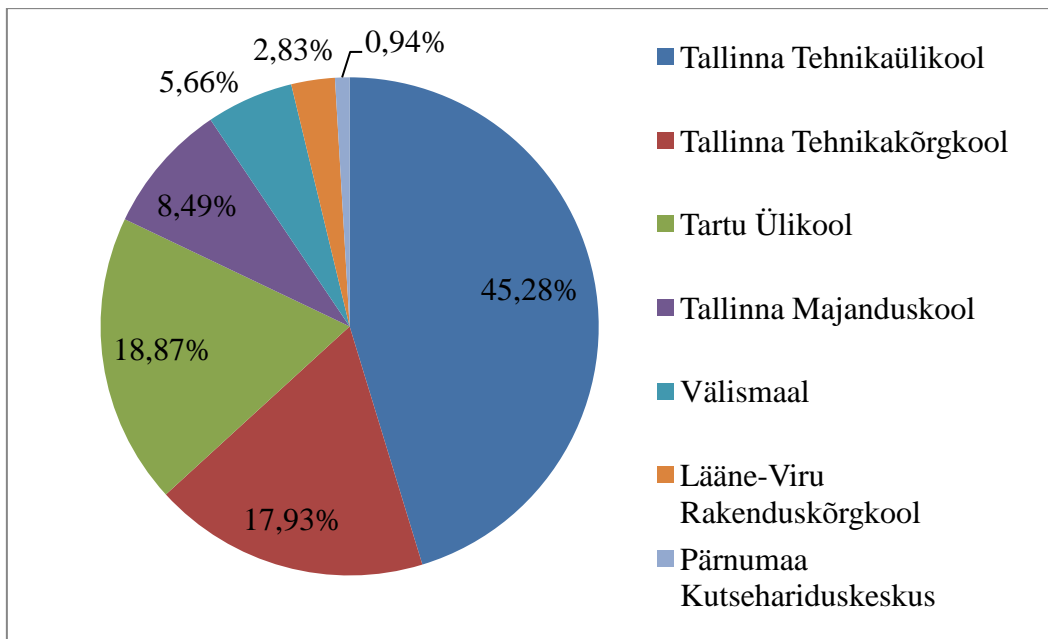
Joonisel 2 on vastajad jagatud haridustaseme järgi. Küsitluse osalejatele pakuti viis vastust: kesk- või kutseharidusega inimesed, bakalaureuseõppe lõpetajad, magistrid, doktorid või muu vastus. Kesk- või kutseharidusega inimeste arv oli 25 (23,60%) ning bakalaureuseõppe omi 49 (46,20%), mis on kõige suurem vastajate arv. Autori arvates on selle tulemuse põhjus sarnane esimese küsimuse põhjusega, et vastajate hulgas oli palju noori inimesi. Magistrante oli 31 (29,20%). Polnud ühtegi doktorikraadiga vastajat ning üks inimene oli TalTechi raamatupidajakoolituse lõpetaja.

Joonis 2. Vastajate haridustase (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

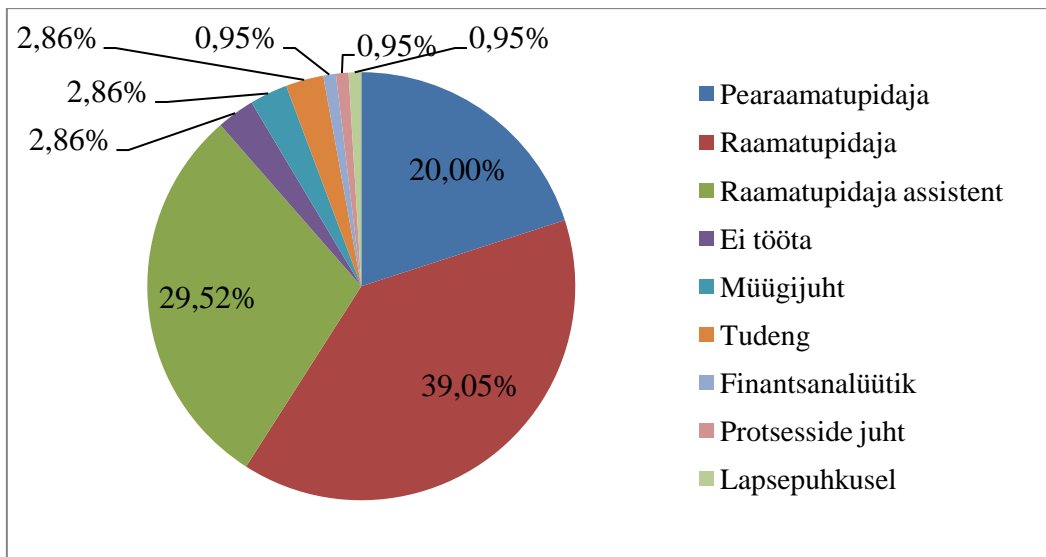
Lõputöö küsimustik oli suunatud inimestele, kes tegelevad raamatupidamisega. Uuringu tulemused näitavad, et 94 vastajat (88,68%) omandavad majandusarvestuse eriala ja ainult 12 inimesel (11,32%) selle valdkonna haridus puudus. Autori arvates valisid vastuse „ei“ sellised inimesed, kes küll tegelevad raamatupidamisega, kuid nende teadmised raamatupidamise kohta on saadud erakoolitustel või seminaridel ning neil on haridus mõnes muus valdkonnas. Andmed on võetud lisast 2. Joonisel 3 on näha õppeasutused, kus vastajad võiksid saada majandusarvestuse eriala hariduse. Autor pakkus neli tema arvates kõige populaarsemat õppeasutust (Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Ülikool, Tallinna Majanduskool) või õppimise mõnes välismaa õppeasutuses. Küsitluses oli võimalus panna kirja vastajale sobilik vastus. Tulemused näitavad, et vastajate hulgas oli 48 Tallinna Tehnikaülikooli lõpetajat, sest lõputöö autor on samuti Tallinna Tehnikaülikooli tudeng ning paljud tuttavad on selle ülikooli lõpetanud. Tallinna Tehnikakõrgkooli lõpetas 19 inimest. 20 vastajat valis vastuse „Tartu Ülikool“ ja 9 inimest valis vastuseks „Tallinna Majanduskool“. Vastanute hulgas oli 6 inimest, kes said oma teadmised välismaalt. Lisaks selgus vastustest, et 3 inimest õppis Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis ning 1 inimene Pärnumaa Kutsehariduskeskuses. Joonisel 3 on toodud õppeasutused, kus vastajad on õppinud.

Joonis 3. Valitud õppimiseks õppeasutused (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

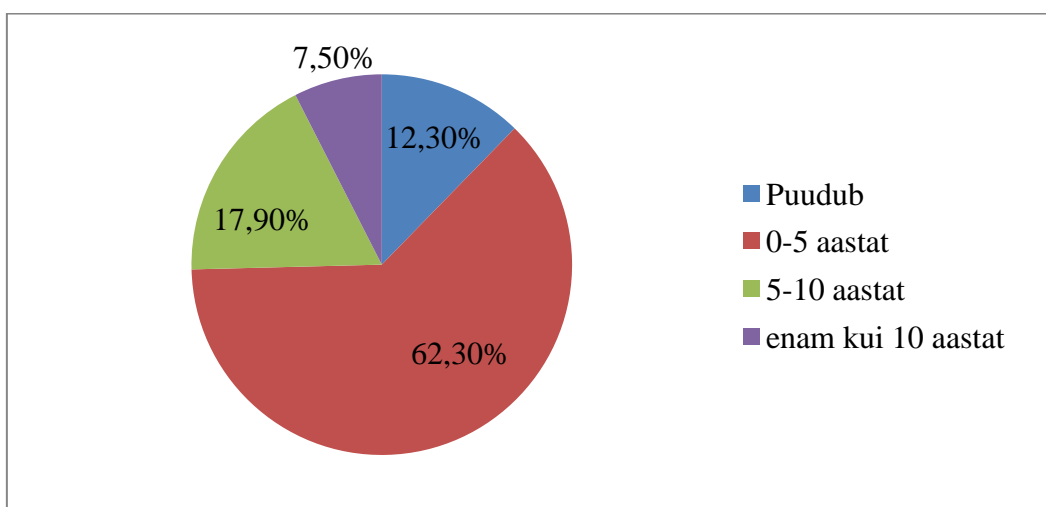
Järgmise küsimuse alusel võib järeldada, et suur hulk vastajaid on praegu raamatupidaja või raamatupidaja assistendi ametikohal. Sellist tulemust autor eeldaski, kuna küsimustik oli suunatud just inimestele, kes hetkel tegelevad raamatupidamisega. Tulemused näitavad, et 41 inimese (39,05%) praegune ametikoht on raamatupidaja, 31 vastajat (29,52%) töötavad raamatupidaja assistendina ning 21 inimest (20,00%) omandavad kõige kõrgemat, pearaamatupidaja ametikohta. Teiste vastajate hulgas olid 3 müügijuhti, 3 tudengit, kelle vastused olid „tudeng“ ja „lõpetan ülikooli“, ning 3 töötut, mis kokku annab 8,58%. Üks inimene on hetkel lapsepuhkusel ja üks töötab protsesside juhina. Kõigist vastanutest oli ka inimene, kes töötab finantsanalüütiku ametikohal. Autori jaoks teadmata põhjusel ei märkinud üks inimene oma ametikohta ehk kokku saadi sellele küsimusele 105 vastust. Tulemused on toodud joonisel 4.

Joonis 4. Vastajate ametikohad (n=105)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

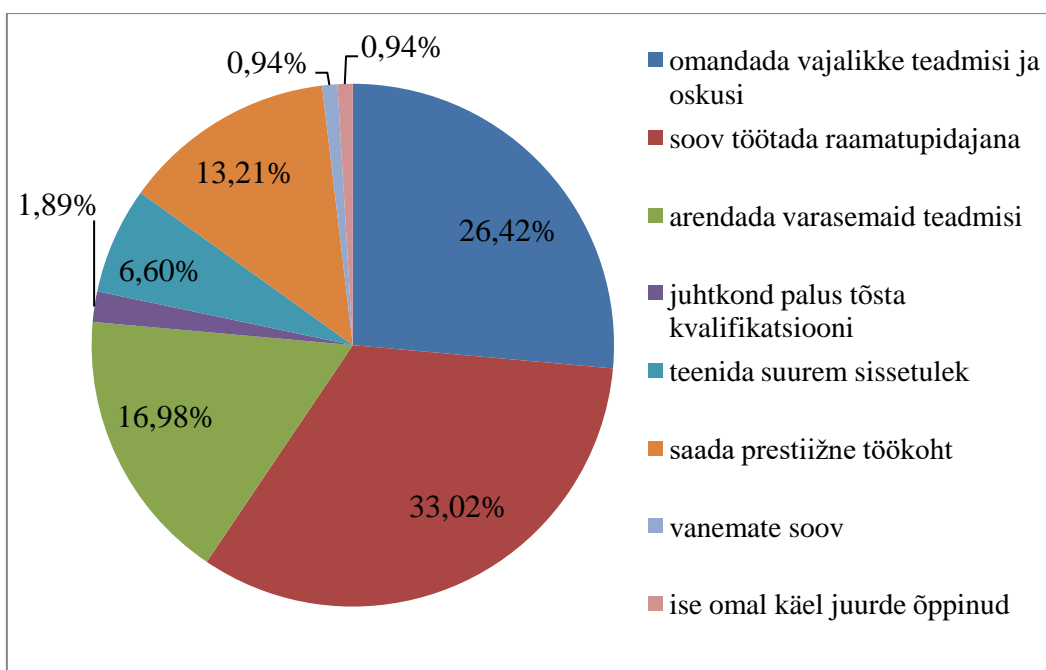
Küsimustikule suurema osa vastanute töökogemus ei olnud väga suur, põhjuseks võib olla see, et enamik vastajatest lõpetasid õpingud alles hiljaaegu. 66 inimest vastasid, et nende töökogemus on 0–5 aastat. See võib olla põhjuseks ka sellele, et kõige rohkem vastajaid on vanuses alla 25 aasta. 19 inimest vastasid, et nende töökogemus on 5–10 aastat, enam kui 10 aastat töökogemust on 8 inimesel. Vastuseks oli pakutud ka variant „töökogemus puudub“, mille märkis 13 inimest. Autori arvates märkisid sellise vastuse need inimesed, kes on läbinud küll praktika, kuid ei ole veel ülikooli või kõrgkooli lõpetanud. Tulemused on toodud joonisel 5.

Joonis 5. Vastajate töökogemus (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Autorile oli huvitav uurida põhjust, miks valiti õppimiseks majandusarvestuse eriala. Joonis 6 näitab peamised põhjused majandusarvestuse eriala valimisel. Kõige suurem arv inimesi (35) valisid selle eriala põhjusel, et oli soov töötada raamatupidajana. 28 vastajat soovisid omandada vajalikke teadmisi ja oskusi ning 18 inimest tahtsid arendada juba omandatud teadmisi. 14 vastajal oli soov tulevikus saada prestiižne töökoht. 2 inimese puhul oli juhtkond palunud tõsta kvalifikatsiooni. Eesmärk teenida suuremat sissetulekut oli 7 inimesel. 1 inimene andis vastuse, et tema otsus õppida majandusarvestuse erialal põhines vanemate soovil ja 1 inimene andis vastuse, et oli majandusarvestust ise omal käel juurde õppinud.

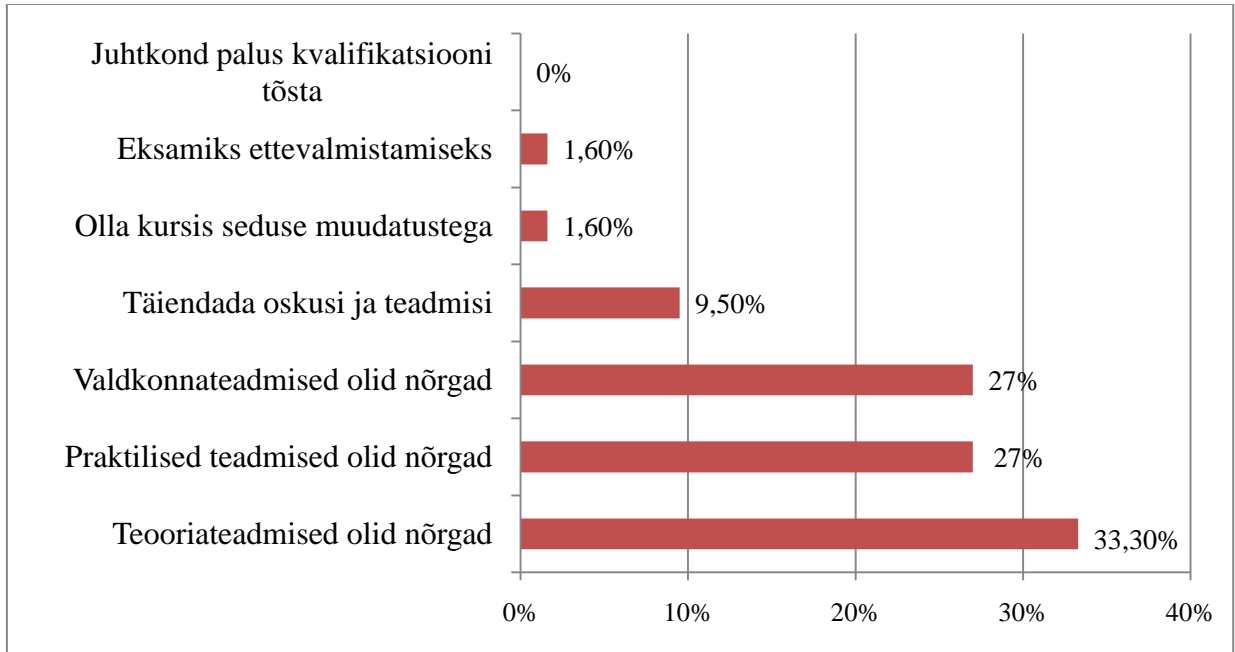

Joonis 6. Majandusarvestuse eriala õppimise põhjused (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Järgmine küsimus näitab, et vastajate hulgas võtsid 63 inimest raamatupidamise alal täiendavaid kursusi ja 40 ei võtnud. Andmed on toodud lisa 2. Sellele küsimusele jättis vastamata 3 inimest. Järgmised kaks küsimust olid suunatud vastajatele, kes võtsid raamatupidamise alal täiendavaid kursusi, neid oli kokku 63. Saadud tulemustest võib järeldada, et lisakoolituse peamine põhjus seisnes nõrkades teooriateadmistes. 21 vastajal olid teooriateadmised nõrgad, 17 inimest väitsid, et nende praktika teadmised olid nõrgad, ning sama hulk vastas, et võtsid täiendavaid kursuseid, sest valdkonnateadmised olid nõrgad. Vastuse varianti „Juhtkond palus kvalifikatsiooni tõsta“ ei valinud ükski inimene. 6 inimest osalesid koolitustel selleks, et täiendada teadmisi ja oskusi. 1 inimene käis koolitustel, et olla kursis seaduse muudatustega ja 1

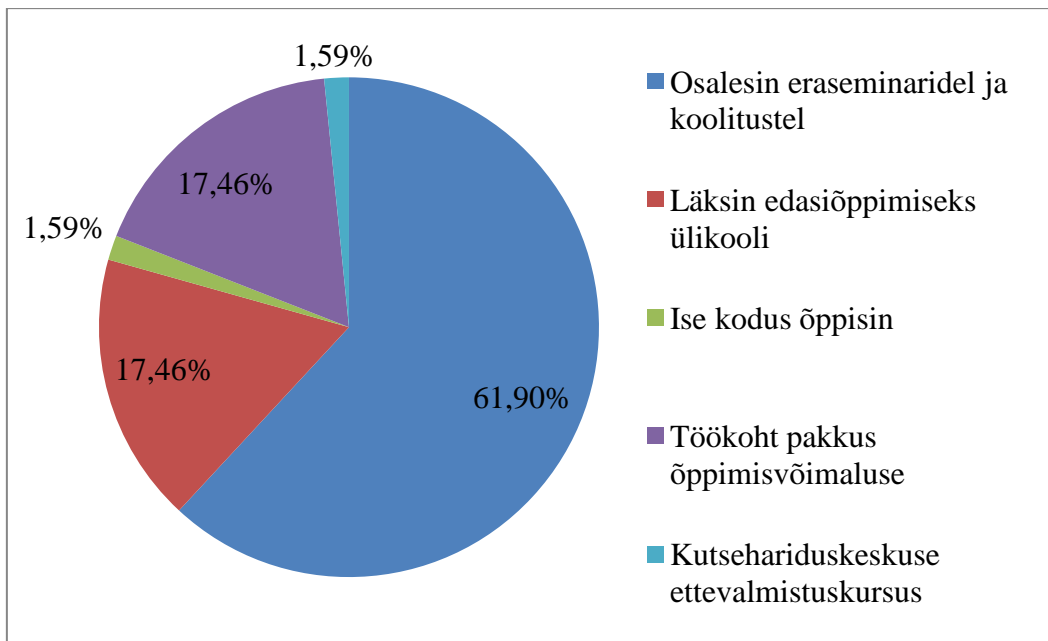
inimene soovis sooritada kutseeksami, aga kuna oli pikalt laste pärast töölt eemal olnud, siis soovis mõningaid asju meelde tuletada ja käis eksami ettevalmistuskursusel. Tulemused on toodud joonisel 7.

Joonis 7. Põhjused täiendavatel koolitustel osalemiseks (n=63)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

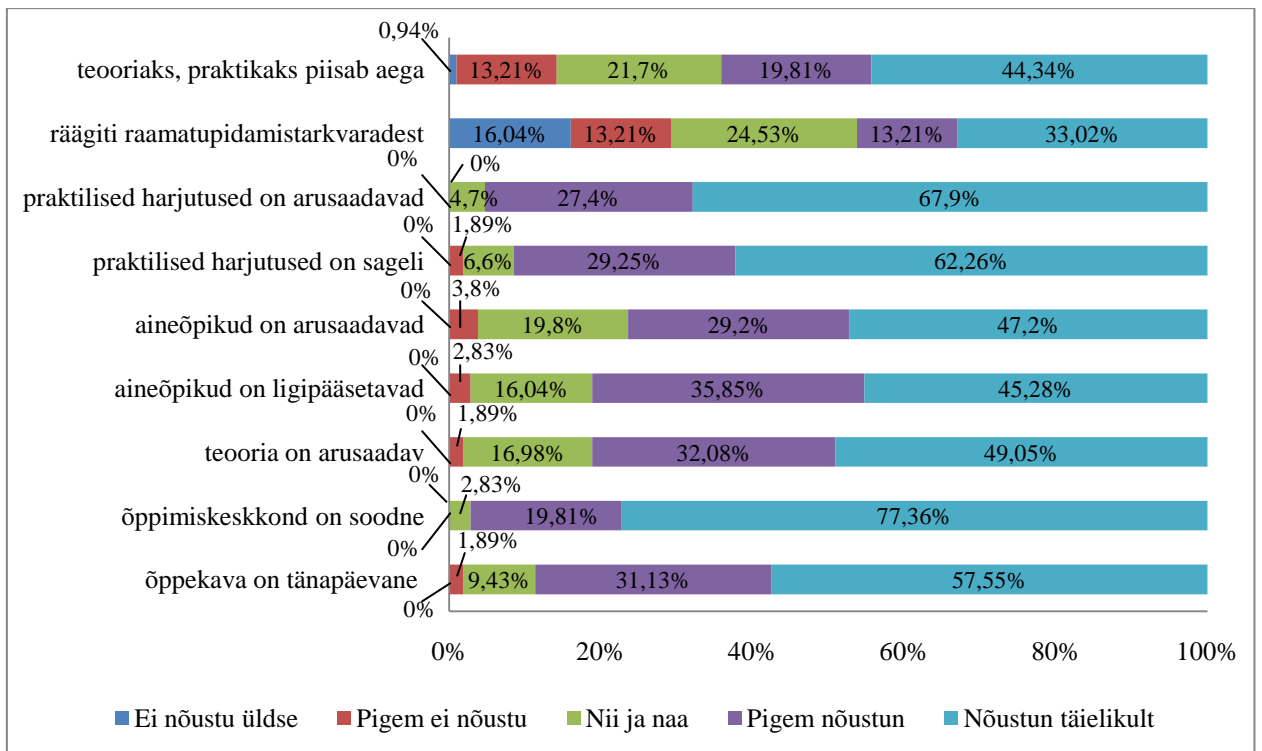
Järgmise küsimusega soovis autor teada, missuguseid täiendavaid koolitusi kasutati. 61,90% vastajatest osalesid eraseminaridel või koolitustel. 17,46% läksid edasiõppimiseks ülikooli. 1 inimene täiendas teadmisi kodus iseseisvalt. 17,46% vastajatest kasutasid õppimisvõimalust, mille pakkus töökoht. 1 inimene käis kutsehariduskeskuse ettevalmistuskursusel. Selle küsimuse tulemused on toodud joonisel 8.

Joonis 8. Täiendava koolituste võimalused (n=63)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Küsitluse järgmine osa annab ülevaate võimalikest puudustest õppekavas ning võimalikest muudatustest selle täiendamiseks. Selgus, et 94 inimesel olid täidetud ootused ülikooli kohta ja 12 inimesel mitte. Andmed on esitatud lisa 2. Vastajaid paluti hinnata väiteid, mis puudutavad üldist arvamust õppimise kohta Likerti skaalal, kus 1 tähendas „ei nõustu üldse“, 2 „pigem ei nõustu“, 3 „nii ja naa“, 4 „pigem nõustun“ ja 5 „nõustun täielikult“. Joonisel 9 toodud tulemused näitavad, et loengutes on praktikaks ja teooriaks enamiku vastajate arvates piisavalt aega (64,15%), kuid 14,15% vastajatest ei ole sellega nõus. Selgus, et paljude vastajate arvates räägitakse loengutes raamatupidamistarkvaradest (46,23%), kuid 24,53% vastasid „nii ja naa“, mis võib tähendada seda, et teoreetiline info tarkvarast küll edastatakse, aga praktiline kogemus on puudulik, samas 29,25% vastasid, et teadmised raamatupidamistarkvarade kohta puuduvad. Jooniselt on näha, et praktilised harjutused on arusaadavad (95,30%) ja nad on sageli (91,51%). Õppekirjanduse suhtes selgub, et vastajate arvates on aineõpikud kirjutatud arusaadavas keeles (76,40%) ja ligipääsetavad (81,13%), kuid 3,80% inimest ei ole sellega nõus. Selline tulemus oli oodatav, kuna praegu elame me ühiskonnas, kus ainealast kirjandust on võimalik leida mitte ainult raamatukogust, vaid ka näiteks internetist. Põhimõtteliselt kõik vastasid (97,17%), et õppimiskeskond oli sobilik õppimiseks. Ka vastus väitele „koolitusprogramm on tänapäevane ja lihtne“ sai positiivse tulemuse (88,68% vastajat).

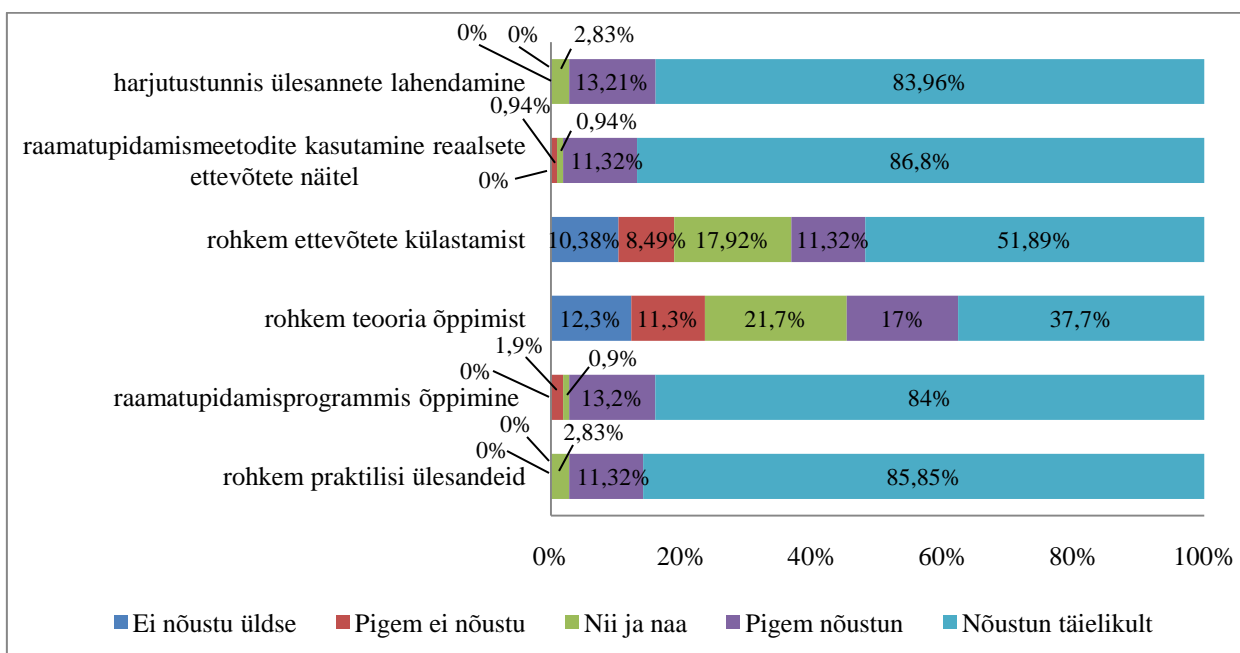

Joonis 9. Võimalikud puudused õppekavas (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

Joonisel 10 toodud tulemused näitavad inimeste arvamusi selle kohta, mida võiks lisada õppekavasse, et raamatupidamise õppimine oleks lihtne. Üldiselt näitasid kõik tulemused, et autori pakutud muutused õppeprogrammis olid heaks kiidetud. Selleks, et õppimine oleks lihtne ja mugav, soovisid 103 vastajat, et oleks rohkem praktiliste ülesannete lahendamist. Autori arvates aitab see paremini mõista eri raamatupidamismeetodeid jne. 103 inimest arvasid, et oleks vaja lisada õppeaine, kus õpetakse, kuidas töötada raamatupidamistarkvarade abil. Autori arvates on selline aine oluline, kuna praktika jooksul puutus autor kokku probleemiga, et ei saanud aru, kust lõplikud tulemused saadi ja kust andmed võeti, kuid kõik töö korraldatakse just tarkvara abil. Ainult 2 inimese arvates pole niisugust ainet vaja. Mis puudutab teooria õppimist, olid arvamused erinevad. 58 inimest arvasid, et on vaja rohkem õppida teooriat, ja 23 jaoks ei ole see oluline. Ülejäänud 25 vastajat ei olnud lisateooria õppimise vajadusega nõus. 63,21% vastaja arvates võiks külastada rohkem eri tüüpi ettevõtteid, sest see annaks võimaluse jälgida ettevõtte tegevust. 18,87% ei ole sellega nõus tõenäoliselt sellepärast, et ettevõtete tegevuse jälgimine ei aita raamatupidamise protsessi õppida. Peaaegu kõik vastajad (104 inimest) olid huvitatud sellest, et õppimisprotsessi oleks lisatud eri raamatupidamismeetodite kasutamine reaalsete

ettevõtete näitel. Samuti soovisid kõik vastajad, et harjutustundides saaks rohkem lahendada eri tüüpi praktilisi ülesandeid.

Joonis 10. Võimalikud täiendused õppekavasse (n=106)

Allikas: autori koostatud lisa 2 alusel

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Bakalaureusetöö peatüki 2.2. alusel analüüsib autor saadud tulemusi ning teeb järeldused ja ettepanekud.

Uuringus osales 106 inimest, kellest enamik töötavad raamatupidajana või raamatupidaja assistendina. Oli ka vastajaid, kes eri põhjustel hetkel ei tegele raamatupidamisega, aga kellel on kogemus selles valdkonnas. Suurem osa vastajatest kuulus vanuserühma alla 25 aastat ja 26–35 aastat. Sellest tulenevalt on paljudel vastajatel bakalaureusetaseme haridus. Suurem osa raamatupidajatest sai majandusarvestuse hariduse Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tartu Ülikoolis. Peaaegu kõikidel vastajatel oli väike töökogemus (0–5 aastat), sest enamik vastajatest on noored inimesed, kes alustavad oma karjääri abistajatena.

Autorile oli huvitav teada põhjuseid, miks inimesed valivad õppimiseks majandusarvestuse eriala. Tulemused näitavad, et peamised põhjused on inimeste soov töötada raamatupidajana ning omandada selles valdkonnas vajalikud teadmised ja oskused. Pärast küsitluse tegemist sai autor teada, et paljud inimesed võtsid täiendavaid koolitusi majandusarvestuse õppimiseks. Peamine põhjus olid nõrgad teooriateadmised. Autori arvates ei oska paljud inimesed oma teadmisi praktikas õigesti rakendada ning sellepärast arvavad, et teooriateadmised on nõrgad.

Bakalaureusetöö peaesmärk oli uurida, missuguseid muudatusi või lisandusi võiks teha õppekavas, et raamatupidamise õppimine oleks lihtne ja hästi arusaadav. Autori pakutud väited kiitsid enamik vastajaid heaks. Raamatupidajate arvates võiks rohkem lahendada praktilisi ülesandeid, seda reaalsete ettevõtete näitel, mis selgitaks täpsemini eri meetodeid. Järgmine ettepanek oli lisada õppekavasse aine, mis oleks seotud raamatupidamistarkvarade tööga. Näiteks puudusid siinse lõputöö autoril praktika läbimise ajal teadmised tarkvara kasutamise kohta. Hetkel on mõni ülikool juba lisanud vastava õppeaine ning isegi muutnud eriala nimetust. Näiteks Tallinna Tehnikaülikool muutis eriala nimekujule „Majandusarvestus digiajastul“ ning lisasid õppeaine, kus tudengitele selgitatakse, kuidas on võimalik korraldada tööd tarkvara abil.

Autori arvates on teooria õppimist ülikoolis piisavalt, kuid rohkem võiks lahendada ülesandeid suurte ettevõtete näitel, kasutades erinevaid skeeme ja meetodeid, et mõista, kuidas tegelikult korraldatakse finantstegevusi. Raamatupidamisprogrammide õppimine aitab õpilastel tulevikus kiiremini tööd leida, kuna üheks värbamis kriteeriumiks on oskus programmidega töötada. See hõlbustab ka ettevõtete tööd, kuna programmide kasutamisega tegelevatele inimestele pole vaja täiendavat koolitust korraldada.

Kokkuvõtteks võib järeldada, et puuduseid õppekavas on väga vähe. Enamik inimesi valivad koolitused oma teadmiste arendamiseks ja selleks, et olla kursis seaduse muudatustega, aga mitte põhjusel, et ülikoolis või kõrgkoolis ei ole piisavalt aega selleks, et saada kõik raamatupidajana töötamiseks vajalikud oskused. Üldiselt on õppimiskeskond sobilik õppimiseks, kõik aineõpikud on kättesaadavad ja arusaadavad, mis annab ka võimaluse iseseisvalt õppida. Selleks, et tulevikus oleks tudengitel lihtsam tegeleda majandusarvestusega, võiks õpetada neid kasutama raamatupidamistarkvarasid ja rohkem lahendada ülesandeid eri tüüpi ettevõtete näitel, kasutades erinevaid skeeme ja meetodeid jne.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk oli välja selgitada, kas majandusarvestuse erialal omandatud teadmiste ja oskuste maht on piisav raamatupidajana töötamiseks või vajavad selle eriala lõpetajad lisakoolitusi. Samas sooviti uurida, mida on võimalik lisada raamatupidamise õppeprogrammi parendamiseks. Eesmärgi saavutamiseks töötati läbi raamatupidamise arengu ajalugu keskajal ja tänapäeval, samuti Eestis. Autor andis ülevaate õppimisvõimalustest Eestis, tuues välja kohalikud ülikoolid ja kõrgkoolid, mis pakuvad majandusarvestuse eriala õpet. Seejärel viidi raamatupidamisega tegelevate inimeste seas läbi kvantitatiivne uuring, analüüsiti saadud tulemusi ning esitati ettepanekud ja järeldused. Uurimisobjektideks olid pearaamatupidajad, raamatupidajad, raamatupidaja assistendid ja praktikandid.

Töö esimene osa andis ülevaate raamatupidamise ajaloost. Eri allikate kaudu kirjeldati, kuidas keskajal reguleeriti äritegevust raamatupidamise abil ja millal ilmus selline ametikoht nagu audiitor, samuti seda, kuidas eri riikides toimub juhtimisarvestuse kujundamine jne. Samas osas anti ülevaade Eesti esimestest ärikoolidest ja nende arengust. Esimese osa lõpus tegi autor ülevaate õpeasutustest, mis pakuvad majandusarvestuse eriala õppimise võimalust tänapäeval. Selles peatükis tutvustati õppekeelt, õpiväljundeid, vastuvõtutingimusi jne.

Bakalaureusetöö viimane osa on jagatud kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis kirjeldati uuringu meetodikat. Töö kirjutamiseks valiti kvantitatiivne meetod ning korraldati eestikeelne veebipõhine küsitlus, millele tuli kokku 106 vastust. Järgmises, teises peatükis esitati uuringu tulemused selle kohta, mis puudused võivad olla õppekavadel ja mida võiks ette võtta olukorra parandamiseks. Teise osa viimases peatükis tegi autor küsitluse ja tulemuste põhjal järeldusi ja ettepanekuid.

Uuringu tulemustest selgus, et puuduseid õppekavas on väga vähe. Õppimiskeskond on õppimiseks sobiv, kõik aineõpikud on ligipääsetavad ning kirjutatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Praktilisi harjutusi piisab ja need on arusaadavad. Paljude vastajate arvates tuleks rohkem lahendada praktilisi ülesanded reaalsete ettevõtte näitel. Mõni vastaja arvas, et rohkem võiks

külastada eri tüüpi ettevõtteid. Selgus, et ülikoolides ja kõrgkoolides tutvustatakse raamatupidamistarkvarade kasutamist. Autori õppimise ajal (2015-2020 aastatel) õppekavas tarkvara kasutamist puuduvat õppeainet ei olnud. Siiski tehti ettepanek lisada õppekavasse õppeaine eri tarkvarade õppimise kohta. Autori arvates oleks oluline õpetada tudengeid kasutama tarkvarasid, kuna tööle asumisel on see üks valiku kriteeriume. Tänapäeval on raamatupidaja töö muutunud tänu käepärastele programmidele lihtsamaks ja automaatseks, mis omakorda säästab palju aega.

Raamatupidajad on õppeprogrammiga rahul. Selleks, et olla edukas raamatupidaja, on vaja õppida ja arendada oma teadmisi pidevalt. Samas tuleb olla kursis seaduse muudatustega, milleks pole vaja uuesti minna ülikooli õppima, vaid piisab lisakoolitustest. Ülikool ja kõrgkool annavad baasi, mida tuleb iseseisvalt arendada ja täiendada, kuna seadused ja olukorrad muutuvad pidevalt. Autori arvates annavad ülikoolid ja kõrgkoolid piisavalt teadmisi selleks, et töötada raamatupidajana, kuid edu saavutamiseks tuleb palju harjutada. Tänapäeval on palju erisuguseid tarkvarasid, kuid ülikoolid ja kõrgkoolid võiksid pakkuda koolitust nende tarkvarade kasutamiseks.

Kokkuvõtteks võib väita, et majandusarvestuse erialal omandatud teadmiste ja oskuste maht on piisav raamatupidajana töötamiseks. Koolitused on vajalikud selleks, et olla kursis muudatustega ning arendada ennast ja oma teadmisi. Autori seisukohalt said bakalaureusetöö eesmärgid saavutatud ning uuring edukalt läbi viidud.

SUMMARY

COMPLIANCE OF ACCOUNTING EDUCATION AND DUTIES

Arina Palamar-Siirma

This topic aroused the author's interest because the author of the graduation paper is a student of the Faculty of Economics at Tallinn University of Technology. During the practice, the author, working in the company as an assistant accountant, found that she was not knowledgeable and experienced enough to implement the theoretical daily duties of an accountant. She also faced a lack of knowledge in the use of modern tools, such as the use of accounting software.

The main goal of the graduate paper is to discover whether the educational program in the field of accounting offers enough knowledge to work as an accountant. The following questions have been identified as crucial for writing the paper:

- 1) Is there enough theoretical and practical training in the field of accounting?
- 2) What are the shortcomings of the accounting curriculum?
- 3) What can be added to improve the accounting curriculum?

To achieve this goal, the history of accounting development in the Middle Ages, today and in Estonia were studied. The author gave an overview of study opportunities in Estonia and wrote about various universities and colleges that offer studies in the field of accounting. A quantitative survey was conducted among the people involved in accounting, the results obtained were analyzed and proposals and conclusions were described.

The first part of the work gives an overview of the history of accounting. Through various sources, it was described how in the Middle Ages businesses were regulated by accounting and where the position of an auditor appeared. How management accounting is developed in different countries. In the same section, the first to open business school in Estonia was talked

about and how it developed. At the end of the first part, the author presents an overview of educational institutions that today offer an opportunity to study accounting.

The last part of the bachelor's thesis was divided into three chapters, where the first chapter describes the research methodology. A quantitative method was chosen for writing the work and a survey in Estonian was conducted, which received a total of 106 answers. The next chapter presented the results of the study on what shortcomings the curricula may have and what could be added to enhance them. In the last chapter of the second part, the author made conclusions and suggestions based on the survey and the results.

The results of the study revealed that there are very few shortcomings in the curriculum. The studying environment is friendly; all subject textbooks are accessible and written in a simple and unambiguous language. Practical exercises are given and they are understandable. In the opinion of many respondents, more practical tasks need to be solved and questions need to be answered on the example of actual company situations. Some respondents think that they should also visit different companies more. There is even a talk dedicated to using accounting software in universities and colleges. Despite these results, offers were made to include the subject of software learning in the curriculum. According to the author, it will be essential to teach students to use the software, as this is one of the selection criteria needed for this job. Nowadays, the work of an accountant is simplified by the fact that it is not required to make calculations on paper, but there are convenient programs where data can be written and all the result is calculated automatically.

In conclusion, accountants are satisfied with the learning program. In order to be a successful accountant, you need to constantly learn and invariably develop your knowledge. At the same time, there must be changes in the law, which make it not mandatory to go to university to become an accountant but it is enough to visit training. Universities and colleges provide enough knowledge to continue working as an accountant, but a lot of practice is required to succeed. Nowadays, an accountant does not have to do the accounting on paper, there are many different software programs where all the formulas are available and the program itself does the calculations. However, universities and colleges could provide training in the use of this software. From the author's point of view, the goals of the bachelor's thesis have been achieved and the research has been successfully conducted.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

Accounting Tools. (2018). *What is an accountant?* Kättesaadav:

<https://www.accountingtools.com/articles/what-is-an-accountant.html>, 1. aprill 2020.

Alver, L., Alver, J., Talpas, L. (2014). *Implementation of IFRSs and IFRS for SMEs: the case of Estonia*. Retrieved from

file:///C:/Users/admin/Downloads/Implementation_of_IFRSs_and_IFRS_for_SMEs.pdf,
1. aprill 2020.

American Accounting Association. (2009–2018). *Issues in Accounting Education*.

Arslan, M.C. (2017). *Historical Development of Government Accounting. Accounting and Corporate Reporting – Today and Tomorrow*. Kättesaadav:

<https://www.intechopen.com/books/accounting-and-corporate-reporting-today-and-tomorrow/historical-development-of-government-accounting>, 1. aprill 2020.

Burns, J. O., Needles, B. E. (1994). *Accounting Education for the 21st Century: The Global Challenges*. USA: Pergamon.

Catacutan, R. (2005). An Essay on: Bookkeeping in the Middle Ages (1200-1500). Kättesaadav:

https://www.academia.edu/3502565/An_Essay_on_Accounting_History_Bookkeeping_in_the_Middle_Ages, 1. aprill 2020.

Chatfield, M., Vangermeersch, R. (1996). *The history of accounting: An International Encyclopedia (1st edition)*. London: Garland Science.

Cheryl, C. A., Dong-Woo, L., Blaszczynski, C. (1997). *Are Accounting Students Ready for the Internet Age? Students' Perceptions of and Implications for the Accounting Curriculum*. Retrieved from <https://www.questia.com/library/journal/1G1-208746103/are-accounting-students-ready-for-the-internet-age>, 14. märts 2020.

- Davies, G. (2002). *A History of Money from Ancient Times to the Present Day (3rd edition)*. London, United Kingdom: University of Wales Press.
- Emerald. (2007–2017). *Advances in Accounting Education: Teaching and Curriculum Innovations*. United Kingdom: Emerald Group Publishing Ltd.
- Galagan, A. M. (1927). Accounting in its historical development.
- Johnson H. T. (1975). *The Role of Accounting History in the Study of Modern Business*. Kättesaadav: <https://www.jstor.org/stable/245003>, 28. detsember 2019.
- Kallaste, K. (2018). *Kutsekvalifikatsiooni omistamise praktika ja raamatupidamise kui kutseala areng Eestis*. (Doktoritöö) TalTechi majandusteaduskond, Tallinn.
- King, T. A. (2006). *More Than a Numbers Game: A Brief History of Accounting (1st edition)*. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Kirkham, Ross (2013). *An Approach to Improving the Learning Experience for First Year Accounting Curriculum*. Australia: University of the Sunshine Coast.
- Kutseõpe keskhariiduse baasil*. Pärnumaa kutsehariduskeskus. Kättesaadav: <https://www.hariduskeskus.ee/index.php/koik-erialad/kutsekeskhariidusope-4/161-raamatupidaja>, 16. detsember 2019.
- Maamajanduslik ettevõtlus ja finantsjuhtimine*. EMÜ. Kättesaadav: <http://www.emu.ee/sisseastujale/bakalaureuseope/pohiophe-erialade-luhitutvustused/maamajanduslik-ettevotlus-ja-finantsjuhtimine/>, 11. detsember 2019.
- Majandusarvestus*. TKTK. Kättesaadav: <https://www.tktk.ee/sisseastujale/oppekavad/majandusarvestus>, 16. detsember 2019.
- Majandusteadus*. TÜ. Kättesaadav: <https://www.ut.ee/et/sisseastumine/bakalaureus/oppekavad/majandusteadus>, 16. detsember 2019.

Mukhametzyanov, R., Nugaev, F., Muhametzyanova, L. (2017). History of Accounting Development. *Journal of History Culture and Art Research*, 6, 1227–1236.

Pöld, I. (2012). *Raamatupidamise alused*. Kättesaadav:

<http://files.voog.com/0000/0031/4851/files/Rmp%20alused%20konspekt.pdf>, 28. detsember 2019.

Raamatupidaja. TMK. Kättesaadav:

<https://tmk.edu.ee/sisseastumine/erialad/raamatupidaja/>, 11. detsember 2019.

Raamatupidaja. HKHK. Kättesaadav:

<https://www.hkhk.edu.ee/eriala/raamatupidaja/>, 16. detsember 2019.

Raamatupidaja, kutseõpe. Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus. Kättesaadav:

https://kutsehariduskeskus.ee/et/erialad/raamatupidaja%2C-kutseope-1#raamatupidaja_kutseope, 16. detsember 2019.

Rahvusvaheline ärijuhtimine Tallinnas. EBS. Kättesaadav:

<https://www.ebs.ee/oppekava/rahvusvaheline-arijuhtimine>, 11. detsember 2019.

Zambon, S., Biondi, Y. (2013). *Accounting and Business Economics: Insights from National Traditions*. New York: Routledge.

Valdkond: Majandusarvestus ja maksundus. Olustvere TMK. Kättesaadav:

<https://www.olustvere.edu.ee/et/valdkond-majandusarvestus-ja-maksundus>, 16. detsember 2019.

Waldenberg, E. G., Bauer (1893, 1913). Tõlge. Luca Pacioli. Aritmeetika, geomeetria, proportsioonide ja suhete õpetuse summa. Esimene osa. 9. jagu. Traktaat IX raamatupidamisarvestuses.

Ärindus. TalTech. Kättesaadav:

<https://www.ttu.ee/sisseastujale/abituriendile/erialad/majandusteaduskonna-erialad/arindus/#ulevaade-27>, 11. detsember 2019.

LISAD

Lisa 1. Uuringu küsimustik

Hea vastaja!

Käesoleva uuringu eesmärgiks on välja selgitada, kas majandusarvestuse eriala õppekava vastab raamatupidaja tööülesannetele. Samal ajal on soov uurida, mida võiks lisada õppekavasse, et oleks lihtsam õppida raamatupidamist. Küsimustik on mõeldud majandusarvestuse eriala lõpetanutele. Juhul, kui Te ei ole lõpetanud majandusarvestuse eriala või ei tööta raamatupidajana, siis vabandage tülitamise pärast ja jätke palun küsimustikule vastamata!

Tegemist on Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna III kursuse üliõpilase uuringuga. Uuringu tulemusi kasutatakse bakalaureusetöö kirjutamiseks. Uuringu läbiviimiseks on koostatud küsimustik, mille täitmine võtab aega orienteeruvalt 1–2 minutit. Teie nime ei küsita (küsimustik on anonüümne) ning tulemusi kasutatakse üldistatud kujul.

Olen Teile tänulik osalemise ja abi eest!

1. Teie vanus:

- a) alla 25 aasta
- b) 26–35 aastat
- c) 36–45 aastat
- d) 46–55 aastat
- e) üle 55 aasta

2. Teie haridus:

- a) kesk- või kutseharidus
- b) bakalaureus

- c) magister
- d) doktor
- e) muu...

3. Kas Teil on majandusarvestuse eriala haridus?

- a) jah
- b) ei

4. Õppisin:

- a) Tallinna Tehnikaülikoolis
- b) Tallinna Ülikoolis
- c) Tartu Ülikoolis
- d) Tallinna Majanduskoolis
- e) välismaal
- f) muu...

5. Teie ametikoht:

- a) pearaamatupidaja
- b) raamatupidaja
- c) raamatupidaja assistent
- d) muu...

6. Teie töökogemus:

- a) puudub
- b) 0–5 aastat
- c) 5–10 aastat
- d) enam kui 10 aastat

7. Õppisin majandusarvestuse erialal sellepärast, et (palun valige üks vastus):

- a) omandada vajalikke teadmisi ja oskusi
- b) oli soov töötada raamatupidajana
- c) arendada omandatud teadmisi

- d) juhtkond palus kvalifikatsiooni tõsta
- e) teenida suuremat sissetulekut
- f) saada prestiižne töökoht
- g) muu...

8. Kas olete raamatupidamise kohta omandanud ülikoolis piisavalt teadmisi?

- a) jah
- b) ei

9. Kas võtsite raamatupidamise alal täiendavaid kursusi väljaspool ülikooli (kui vastus on „ei“, siis jätkake vastamist küsimusest „Kas ülikooli valimisel olid Teie ootused täidetud?“):

- a) jah
- b) ei

10. Võtsin täiendavaid kursusi sellepärast, et

- a) teooriateadmised on nõrgad
- b) praktilised teadmised on nõrgad
- c) valdkonnateadmised on nõrgad
- d) juhtkond palus kvalifikatsiooni tõsta

11. Täiendavaks õppimiseks:

- a) osalesin eraseminaridel ja koolitustel
- b) läksin ülikooli edasiõppima
- c) õppisin iseseisvalt
- d) pakkus töökoht õppimisvõimalusi
- e) muu...

12. Kas ülikooli valimisel olid Teie ootused täidetud?

- a) jah
- b) ei

13. Palun hinnake viiepalliskaalal (1–,ei nõustu üldse“; 2–,pigem ei nõustu“; 3–,nii ja naa“; 4–,pigem nõustun“; 5–,nõustun täielikult“) järgmisi väiteid:

- a) koolitusprogramm on tänapäevane ja lihtne
- b) õppimiskeskond on sobilik õppimiseks
- c) teooria on ligipääsetav ja arusaadav
- d) aineõpikud on ligipääsetavad ja arusaadavad
- e) aineõpikud on kirjutatud arusaadavas keeles
- f) praktilised harjutused on sageli
- g) praktilised harjutused on arusaadavad
- h) praktilistes tundides on juttu raamatupidamisprogrammidest
- i) klassiruumides on teooriaks ja praktikaks piisavalt aega

14. Hinnake viiepalliskaalal (1–,ei nõustu üldse“; 2–,pigem ei nõustu“; 3–,nii ja naa“; 4–,pigem nõustun“; 5–,nõustun täielikult“) järgmisi väiteid: parimate teadmiste omandamiseks õppimisprogrammis peab olema

- a) rohkem praktilisi ülesandeid
- b) raamatupidamisprogrammis töötamise õppimine
- c) rohkem teooriaõppimist
- d) rohkem ettevõtete külastamist
- e) raamatupidamise meetodite kasutamist reaalsete ettevõtete näitel
- f) harjutustunnis ülesannete lahendamist

Allikas: autori koostatud

Lisa 2. Küsitluse tulemused

1. Teie vanus:

a) alla 25 aasta	42 vastust
b) 26–35 aastat	30 vastust
c) 36–45 aastat	17 vastust
d) 46–55 aastat	14 vastust
e) üle 55 aasta	3 vastust

2. Teie haridus:

a) kesk- või kutseharidus	25 vastust
b) bakalaureus	49 vastust
c) magister	31 vastust
d) doktor	0 vastust
e) muu...	1 vastus

3. Kas Teil on majandusarvestuse eriala haridus?

a) jah	94 vastust
b) ei	12 vastust

4. Õppisin:

a) Tallinna Tehnikaülikoolis	48 vastust
b) Tallinna Ülikoolis	19 vastust
c) Tartu Ülikoolis	20 vastust
d) Tallinna Majanduskoolis	9 vastust
e) välismaal	6 vastust
f) Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis	3 vastust
g) Pärnumaa Kutsehariduskeskuses	1 vastus

5. Teie ametikoht:

a) pearaamatupidaja	21 vastust
b) raamatupidaja	41 vastust
c) raamatupidaja assistent	31 vastust
d) töötu	3 vastust
e) müügijuht	3 vastust

f) tudeng	3 vastust
g) lapsepuhkusel	1 vastus
h) finantsanalüütik	1 vastus
i) protsesside juht	1 vastus

Vastus puudus ühel ankeedil.

6. Teie töökogemus:

a) puudub	13 vastust
b) 0–5 aastat	66 vastust
c) 5–10 aastat	19 vastust
d) enam kui 10 aastat	8 vastust

7. Õppisin majandusarvestuse erialal sellepärast, et (palun valige üks vastus):

a) omandada vajalikke teadmisi ja oskusi	28 vastust
b) oli soov töötada raamatupidajana	35 vastust
c) arendada omandatud teadmisi	18 vastust
d) juhtkond palus kvalifikatsiooni tõsta	2 vastust
e) teenida suuremat sissetulekut	7 vastust
f) saada prestiižne töökoht	14 vastust
g) vanemate soovil	1 vastus
h) õppisin omal käel ise juurde	1 vastus

8. Kas olete raamatupidamise kohta ülikoolis piisavalt teadmisi omandanud?

a) jah	86 vastust
b) ei	18 vastust

Vastus puudus kahel ankeedil.

9. Kas võtsite raamatupidamise alal täiendavaid kursusi väljaspool ülikooli (kui vastus on „ei“, siis jätkake vastamist küsimusest „Kas ülikooli valimisel olid Teie ootused täidetud?“):

a) jah	63 vastust
b) ei	40 vastust

Vastus puudus kolmel ankeedil.

10. Võtsin täiendavaid kursusi sellepärast, et:

a) teooriateadmised on nõrgad	21 vastust
b) praktilised teadmised on nõrgad	17 vastust
c) valdkonnateadmised on nõrgad	17 vastust
d) juhtkond palus kvalifikatsiooni tõsta	0 vastust
e) täiendada oskusi ja teadmisi	6 vastust
f) olla kursis seadusemuudatustega	1 vastus
g) eksamiks ettevalmistuda	1 vastus

11. Täiendavaks õppimiseks:

a) osalesin eraseminaridel ja koolitustel	39 vastust
b) läksin õppima ülikooli	11 vastust
c) õppisin iseseisvalt	1 vastus
d) pakkus töökoht õppimisvõimalusi	11 vastust
e) käisin kutsehariduskeskuse ettevalmistuskursusel	1 vastus

12. Kas ülikooli valimisel olid Teie ootused täidetud?

a) jah	94 vastust
b) ei	12 vastust

13. Palun hinnake viiepalliskaalal (1–, „ei nõustu üldse“; 2–, „pigem ei nõustu“; 3–, „nii ja naa“; 4–, „pigem nõustun“; 5–, „nõustun täielikult“) järgmisi väiteid:

	1–ei nõustu üldse	2– pigem ei nõustu	3– nii ja naa	4– pigem nõustun	5– nõustun täielikult
õppekeskkond on õppimiseks sobiv	0 vastust	0 vastust	3 vastust	21 vastust	82 vastust
koolitusprogramm on tänapäevane ja lihtne	0 vastust	2 vastust	10 vastust	33 vastust	61 vastust
teooria on ligipääsetav ja arusaadav	0 vastust	2 vastust	18 vastust	34 vastust	52 vastust
aineõpikud on ligipääsetavad ja arusaadavad	0 vastust	3 vastust	17 vastust	38 vastust	48 vastust
aineõpikud on arusaadavas keeles	0 vastust	4 vastust	21 vastust	31 vastust	50 vastust

Lisa 2 järg

	1–ei nõustu üldse	2– pigem ei nõustu	3– nii ja naa	4– pigem nõustun	5– nõustun täielikult
praktilised harjutused on sagedased	0 vastust	2 vastust	7 vastust	31 vastust	66 vastust
praktilised harjutused on arusaadavad	0 vastust	0 vastust	5 vastust	29 vastust	72 vastust
praktilistes tundides on juttu raamatupidamisprogrammidest	17 vastust	14 vastust	26 vastust	14 vastust	35 vastust
klassiruumides on teoriaks ja praktikaks piisavalt aega	1 vastust	14 vastust	23 vastust	21 vastust	47 vastust

15. Hinnake viiepunktiskaalal (1–„ei nõustu üldse“; 2–„pigem ei nõustu“; 3–„nii ja naa“; 4–„pigem nõustun“; 5–„nõustun täielikult“) järgmisi väiteid: parimate teadmiste omandamiseks õppimisprogrammis peab olema

	1–ei nõustu üldse	2– pigem ei nõustu	3–nii ja naa	4–pigem nõustun	5–nõustun täielikult
rohkem praktilisi ülesandeid	0 vastust	0 vastust	3 vastust	12 vastust	91 vastust
raamatupidamisprogrammis töötamise õppimine	0 vastust	2 vastust	1 vastust	14 vastust	89 vastust
rohkem teooria õppimist	13 vastust	12 vastust	23 vastust	18 vastust	40 vastust
rohkem ettevõtete külastamist	11 vastust	9 vastust	19 vastust	12 vastust	55 vastust
raamatupidamismeetodite kasutamist reaalsete ettevõtete näitel	0 vastust	1 vastust	1 vastust	12 vastust	92 vastust
harjutustunnis ülesannete lahendamine	0 vastust	0 vastust	3 vastust	14 vastust	89 vastust

Allikas: autori koostatud

Lisa 3.Õppeasutused majandusarvestuse eriala õppekavaga. Lühikokkuvõte

Õppeasutus	Õppeaeg	Õppekava maht	Keel	Vastuvõtt
Tallinna Tehnikaülikool	3 aastat	180 EAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> riigieksamite tulemused keskharidust tõendava dokumendi keskmine hinne
Tallinna Majanduskool	2 aastat	120 EKAP	vene / eesti	<ul style="list-style-type: none"> sisseastumistesti ja vestluse tulemused inglise keele oskus vähemalt algtasemel A2 vene keele kandideerijatel on vaja eesti keele teise keelena riigieksamit
Estonian Business School	3 aastat	180 EAP	inglise	<ul style="list-style-type: none"> riigieksamite ja sisseastumisvestluse tulemused
Eesti Maaülikool	3 aastat	180 EAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> võõrkeeleoskus vähemalt B1 tasemel üldkeskharidus
Tartu Ülikool	3 aastat	120 EAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> riigieksamid
Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus	2 aastat	120 EKAP	vene	<ul style="list-style-type: none"> keskharidus
Tallinna Tehnikakõrgkool	3 aastat	180 EAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> keskharidus või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon
Pärnumaa Kutsehariduskeskus	2 aastat	120 EKAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> keskharidust tõendava dokumendi hinnete aritmeetiline keskmine test
Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool	2 aastat	120 EKAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> keskharidus inglise keel B1 tasemel test motivatsioonikiri
Haapsalu Kutsehariduskeskus	2 aastat	120 EKAP	eesti	<ul style="list-style-type: none"> keskharidus

Allikas: autori koostatud

LIHTLITSENTS

Mina Arina Palamar-Siirma

1. annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose «Raamatupidaja hariduse vastavus raamatupidaja tööülesannetele», mille juhendaja on Natalie Aleksandra Gurvitš-Suits, PhD,

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh TalTechi raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks TalTechi veebikeskkonna kaudu, sealhulgas TalTechi raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.